

Börries Hornemann: Náboženský kult a štiepenie jadra

Das Goetheanum č. 19, 14. máj 2011

Zhromaždenie konané pri príležitosti 25. výročia katastrofy v Černobyle.

Cesta vedie rovno až kým ju neuzavrie strážená závora. Tu sa začína zóna smrti. Až k Černobyľskému reaktoru je to ešte desať kilometrov. Náš autobus odbočuje. Vjazd do zóny je drahý, turizmus za účelom návštevy pozostatkov katastrofy je lukratívnym obchodom. Skupina 100 ľudí z Ukrajiny, Ruska, Nemecka a Rakúska sa zišla na štyri dni v Kyjeve na zhromaždení nazvanom „Pripjat“ pri príležitosti 25. výročia katastrofy reaktora, ktoré zorganizovala Obec kresťanov a Waldorfská škola. „Pripjat“ sa volá mesto duchov vedľa reaktora, z ktorého bolo evakuovaných všetkých 50 000 obyvateľov.

Na okraji zakázaného pásma zastavil autobus pred schátraným kultúrnym domom. Účastníci zhromaždenia sa zoradili na lúke pred ním. Ženy stoja v kruhu s briezками okolo kríža, ktorý tvoria muži s malými jarabinami. Tak zasadia kúsok nádeje. Nad hlavami sa vynára bocian a krúži – ako živý kríž. Tu, hneď vedľa zakázaného pásma, sa Geigerov počítač vychýľuje len mierne, a podobne málo pohyblivý sa zdá aj život ľudí: trochu poľnohospodárstva a veľa alkoholu. Od čias Černobyľu sa málo zmenilo. Sotva existuje nejaká perspektíva: Ľudia majú len o trochu viac než svoj život, miera ochorenia na rakovinu je vysoká, či to predsa len pochádza z reaktora? Oficiálne údaje alebo štátna pomoc neexistuje.

Atómová energia je pozoruhodný fenomén: Všade nás obklopuje – v našej elektrine preteká tiež atómový prúd. Pritom je v jadrovej sile niečo stiesnene magické. Už môj vypínač svetla súvisí s elektrickou sieťou, prúd nás spája s celým svetom. Prispieva k tomu aj 443 jadrových elektrární. A stále neexistuje žiadne bezpečné miesto pre skladovanie vyhoreného paliva, nikde.

Neviditeľná sila rozštiepených atómov pôsobí smrteľne už v najmenšom množstve. Fyzik a vedúci Prírodovedeckej sekcie pri Goetheane Johannes Kühl ju nazval „protiživotnou silou“. Plazivo sa zahniezdi v človeku. Okrem povrchnej stiesnenosti necítim tu, na hranici zóny smrti, tiež nič.

Ako si môže človek uvedomiť atómovú energiu? Každodenným vnímaním obradu posvätenia človeka, vďaka líčeniu kazateľa a fyzika Hans-Bernd Neumanna sa vzťahy medzi atómovou energiou a dianím na oltári stávajú zrozumiteľné. Na oltári sa neviditeľne deje to, čo vyžaruje do životných síl. Zlatý kalich, symbol a skutočnosť Slnka na Zemi, prísny rytmus obradu, zasvätení kňazi, zvláštne rúcho, vážnosť diania. Aj jadrové elektrárne majú svoju svätyňu, z ktorej vychádza žiarenie. Pracovníci nosia ochranný odev, v plnej vážnosti vykonávajú prísne riadené práce. To, čo pri oltári spája ako nadzmyslová premena, to v atóme štiepi podprahovo. Tu aj tam sa uvoľňuje žiarenie. Aj dejiny vzniku jadrových elektrární a Obce kresťanov vykazujú paralely. Keď sa zišli ľudia okolo Friedricha Rittelmeyera v Štutgarte, zišiel sa Nils Bohr so svojimi kolegami v Göttingene, aby pokračili v štiepení jadra, aby iným spôsobom „priniesli na Zem svetlo Slnka“. To, čo sa pri náboženskom kulte vykonáva ako akt zasahujúci do životných procesov, sa prejavuje ako protiživotná sila v atómovej energii.

Aj navonok je Obec kresťanov spojená s Černobyľom: Dvaja poslední žijúci z nočnej zmeny z 25. na 26. apríla 1986 prišli v roku 1990 na veľké zhromaždenie mládeže do Moskvy

a pripojili sa k Obci kresťanov. Lekár záchranej služby Valentin Belokon, ktorý sa ako prvý dostavil na miesto nehody, sa už roky stretáva s Obcou kresťanov.

Atómové sily sa nedajú skrotiť – to ukazuje Černobyľ a Fukušima. Môžu prispieť oltárne sily v Obci kresťanov k liečeniu rán spôsobených žiarením? Johannes Kühl hovoril o „živote zodpovedajúcom životu“, z ktorého môžu vyrastať liečivé sily v človeku. Liečivé sily – dúfajme, ktoré by ako životné sily pomohli, aby sa toto miesto znovu zaskvelo.

Preložil: Viliam Pavella